Slovakiska

Slovakiska (*slovenský jazyk* (info), *slovenčina*) är ett västslaviskt språk som talas av cirka 5,5[1] miljoner människor, de flesta i Slovakien.

Sedan 1 maj 2004 är slovakiskan officiellt språk i EU. De västliga och centrala dialekterna, vilka talas i upplandet kring Bratislava, är förståeliga även för personer som talar tjeckiska.

Slovakiska är nära besläktat med grannspråket tjeckiska, och förståelsegraden liknar den mellan danska och norska.[1]

Innehåll

Utbredning

Varianter och historia

Ortografi

Uttal

Referenser

Utbredning

Det slovakiska språket talas av mellan 5,2 och 7,2 miljoner människor (den sista siffran inkluderande andraspråkstalare[2]). 4,7[2] miljoner av modersmålstalarna bor i Slovakien, 500 000 i Tjeckien, 100 000 i Ungern, 20 000 i Polen och 80 000 i Serbien.

I Nordamerika finns cirka 440 000 utvandrade slovaker (400 000 i USA och 40 000 i Kanada), och av dessa använder många slovakiska som hemspråk.[1] Antal andraspråkstalare av slovakiska inom Europeiska unionen var 2012 cirka 345 000.[2]

Varianter och historia

Traditionellt brukar slovakiskan delas in i tre olika dialektgrupper. Dessa är *västslovakiska* (som är mycket snarlik mährisk tjeckiska[3]), *östslovakiska* (påverkad av polska) och *centralslovakiska*.

Centralslovakiska utgjorde basen för det officiella slovakiska skriftspråk som Ľudovít Štúr introducerade 1843. Dessförinnan hade tjeckiska varit det skriftspråk som slovakerna använde sig av, även om försök bland annat vid Trnavas universitet under 1600- och 1700-talen försökte introducera slovakisk skrift i psalmböcker och liknande kyrkoböcker.[3] Štúrs nyskapelse (som sattes på pränt genom Martin Hattalas slovakiska grammatik 1852[3]) blev dock snabbt accepterad som norm för modern slovakiska.

Slovakiskan är ålderdomligare än tjeckiskan, sett fonologiskt[3] och morfologiskt, och en del ljudförändringar motsvaras endast av liknande utvecklingar i sydslaviska språk. Grammatiskt sett är dock slovakiskan mycket lik tjeckiskan. Även ordförråden i de båda språken är i hög grad desamma; däremot har slovakiskan fått influenser från ungerskan som inte nått tjeckiskan.[1]

slovakiska

slovenčina eller *slovenský jazyk*

Talas i	Slovakien Tjeckien Vojvodina (med flera)
Region	Centraleuropa
Antal talare	>5,2 miljoner (modersmål)
Status	stabilt
Språkfamilj	indoeuropeiskt ▪ slaviskt ▪ västslaviskt ▪ **slovakiska**
Officiell status	
Officiellt språk i	Slovakien Vojvodina EU
Språkmyndighet	Slovenská akadémia vied
Språkkoder	
ISO 639-1	`sk (http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes_name.php?iso_639_1=sk)`
ISO 639-2	`slo (http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes_name.php?code_ID=406)` (B) `slk (http://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/langcodes_name.php?code_ID=406)` (T)
ISO 639-3	`slk`
SIL	SLO

Ortografi

Språket skrivs med en variant av det latinska alfabetet. Det inkluderar tre digrafer *dz*, *dž* och *ch* som räknas som egna bokstäver och sorteras efter *d* respektive *h* i bokstavsordningen. Fyra olika diakritiska tecken används (ˇ, ´, ¨, ^).

- Hake (*mäkčeň*) markerar antingen palatalisering eller ändrar en alveolar frikativa till en postalveolar. I tryckta texter kan haken se ut på två olika sätt: (1) *č*, *dž*, *š*, *ž*, *ň* och (2) *ľ*, *ď*, *ť* (som mer liknar en apostrof), men det är bara en konvention. I handskrivna texter används alltid den första formen. För att underlätta utelämnas haken i ett antal vanliga bokstavskombinationer.
- Akut accent (*dĺžeň*) markerar långa vokaler. Den kan förekomma ovanför alla vokaler utom *ä*. Den kan också förekomma ovanför *l* och *r* vilka då räknas som vokaler.
- Prickar (*prehláska*) används endast i kombination med *a* som då uttlas mer slutet ([æ] eller [ɛ]).
- Cirkumflex (*vokáň*) används endast i kombination med *o* som då blir till en diftong [u̯o].

Uttal

A a	**Á á**	**Ä ä**	**B b**	**C c**	**Č č**	**D d**	**Ď ď**	**Dz dz**	**Dž dž**	**E e**	**É é**
[a]	[aː]	[æ, ɛ]	[b]	[ts]	[tʃ]	[d]	[ɟ]	[dz]	[dʒ]	[e]	[eː]
F f	**G g**	**H h**	**Ch ch**	**I i**	**Í í**	**J j**	**K k**	**L l**	**Ĺ ĺ**	**Ľ ľ**	**M m**
[f]	[g]	[ɦ]	[x]	[ɪ]	[iː]	[j]	[k]	[l, l̩]	[l̩ː]	[ʎ]	[m]
N n	**Ň ň**	**O o**	**Ó ó**	**Ô ô**	**P p**	**Q q**	**R r**	**Ŕ ŕ**	**S s**	**Š š**	**T t**
[n]	[ɲ]	[o]	[oː]	[u̯o]	[p]	[kv]	[r, r̩]	[r̩ː]	[s]	[ʃ]	[t]
Ť ť	**U u**	**Ú ú**	**V v**	**W w**	**X x**	**Y y**	**Ý ý**	**Z z**	**Ž ž**		
[c]	[u]	[uː]	[v]	[v]	[ks]	[ɪ]	[iː]	[z]	[ʒ]		

Referenser

1. ^ [a b c d] ”slovakiska” (https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/slovakiska). *ne.se*. https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/slovakiska. Läst 8 juli 2019.
2. ^ [a b c] ”Slovak” (https://www.ethnologue.com/language/slk) (på engelska). *Ethnologue*. https://www.ethnologue.com/language/slk. Läst 8 juli 2019.
3. ^ [a b c d] ”Slovak language” (https://www.britannica.com/topic/Slovak-language) (på engelska). *Encyclopedia Britannica*. https://www.britannica.com/topic/Slovak-language. Läst 8 juli 2019.

Wikipedia har en ***upplaga på slovakiska***.

Europeiska unionens officiella språk

Bulgariska · Danska · Engelska · Estniska · Finska · Franska · Grekiska · Iriska · Italienska · Kroatiska · Lettiska · Litauiska · Maltesiska · Nederländska · Polska · Portugisiska · Rumänska · Slovakiska · Slovenska · Spanska · Svenska · Tjeckiska · Tyska · Ungerska

Slaviska språk

Historiska begrepp	*Samslaviska* · *fornkyrkoslaviska* · glagolitiska alfabetet · kyrilliska alfabetet · Kyrillos · Methodios
Västslaviska	Kasjubiska · *polabiska* · polska · schlesiska · slovakiska · sorbiska · tjeckiska
Östslaviska	*Fornöstslaviska* · *gammalnovgorodska* · ryska · ukrainska · vitryska (taraškievica)
Sydslaviska	*Kyrkslaviska* · *sydvästslaviska* (bosniska · kroatiska · montenegrinska · serbiska · *serbokroatiska* · slovenska) · *sydöstslaviska* (bulgariska · makedonska)
Konstruerade språk	Interslaviska · pan-slaviska · slovianski · slovio
Dialekter, bland- och mikrospråk	Čakaviska · ikaviska · kajkavisk dialekt · karpatorusinska · makedonska dialekter · mähriska · rusinska · štokaviska · surzjyk · torlakiska · östslovakiska

Kursiv text anger utdöda språk.

Auktoritetsdata	• LCCN: sh85123476 (http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85123476) • GND: 4120335-5 (http://d-nb.info/gnd/4120335-5) • BNF: cb119592865 (http://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb119592865) (data) (http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb119592865) • NDL: 00571749 (http://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00571749) • BNE: XX530543 (http://catalogo.bne.es/uhtbin/authoritybrowse.cgi?action=display&authority_id=XX530543)

Hämtad från "https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Slovakiska&oldid=47041002"

Sidan redigerades senast den 27 december 2019 kl. 02.39.

Wikipedias text är tillgänglig under licensen Creative Commons Erkännande-dela-lika 3.0 Unported. För bilder, se respektive bildsida (klicka på bilden). Se vidare Wikipedia:Upphovsrätt och användarvillkor.